

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: OPTEGNELSER PAA KINAREJSEN

Citation: Møller, Poul Martin: "OPTEGNELSER PAA KINAREJSEN", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 29. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-moeller02val-shoot-workid55595.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

OPTEGNELSER PAA KINAREJSEN

30

31

KATTEGAT

Vi lettede Anker den 5te November om Morgenen tidlig og for hele Dagen og den næste Nat rask af Sted; men da jeg vaagnede den 6te November, forekom det mig at gaa alt for rask; thi alt, hvad ikke var surret fast i min Kahyt, dansede rundt omkring hos mig. Mine Bøger haglede ned over mig, og jeg selv blev kastet saaledes om i min Køje, at jeg befrygtede at kvæles. Jeg sprang i en Hast i Klæderne og ud paa andet Dæk. Her spaserede Kufferter og Kasser, Bjælker og laartykke Tov rask imellem hinanden, saa at man maatte bruge sine Ben dygtigt, naar man ønskede at have oftere Brug af dem. Aldrig saa snart havde jeg sat Foden paa øverste Dæk, før der kom en Slingring, som kastede mig fra Bagbord til Styrbord og fra Styrbord til Bagbord, saa at jeg maatte gribe fat i hvad jeg kunde, for ej at blive knust eller kastet over Bord. Skibet satte imellem Forenden saa dybt, at Vandet spølede over Kabysen. Til begge Sider gyngede det ogsaa, saa at Bølgerne slog hen over Dækket. Selv Matroserne greb hinanden i Armene for ej at slynges hen ad 32 Dækket, valsede med hinanden rundt et langt Stykke og faldt udertiden fire à fem i Tallet over hinanden ligesom en Række opstillede Kortblade. Hertil kom en saadan Hvirvel af Hagl og Regn, at man næppe kunde se de drivvaade Matroser, der krøb til Vejrs. Jeg følte snart den frygteligste Kvalme og kastede mig, gennemblødt som jeg var, over en Kasse paa andet Dæk. Her begyndte snart Virkningerne af en lignende Tilstand hos andre at ytre sig saa haandgribeligen omkring mig, at selv gamle Styrmand og helbefarne Matroser kom ravende ned til os og ved Siden af Opløpere og Drengene rundt omkring Pumpesoten libererede til Adrastea fra Hjærtens Grund de Ceres's Gaver, de den forrige Aften havde modtaget. Tummelen var frygtelig. Den lydelige Bragen af de arbejdende Skraller blandede sig med Studenes Brølen, Svinenes Grynten og Faarenes Brægen. Smaakreaturerne kvækkede højt i deres Bure, Bølgerne tudede, og vores flinke Kaptajn stod selv midt paa Dækket og kommanderede lydt i sin Raaber. Dette virkede paa Mandskabet. Sølvpiberne hvislede, Matroserne halede rask i deres Tov under det vante Skrig: Hi op! hi op! Anne, Susanne, Marianne! Timian og Merian og Baldrian, Vogelsang og Haneklang etc. Midt i denne Jerusalems Forstyrrelse sang Doktorsens sorgløse Kanariefugl saa muntert, som om det havde været en dejlig Vaardag.

Min Tilstand var ynkelig. Jeg skulde idelig, som Sømanden siger, vende Lommen; men Lommen var tom. Lige for mig havde jeg det græselige Syn af en bleg Snedker, der næsten var som Holofernes, fire Alen og en Kvart. Endogsaa naar det var godt Vejr, saa denne Karl ud som en Dødning, med blegt Ansigt 33 og brustne Øjne, indfattede i en blaa Ring. Han var altid et Skridt foran Naturens almindelige Orden. Naar han var frisk, saa han ud, som om han var syg; men naar han var syg, saa han ud, som om han var død, og naar han var død, saa han ud, som om han længe havde været begravet. Nu var han paa en Maade død af Søsyege og sad med et Genfærds Ansigt lige for mig. Jeg følte mit eget Væsen saa godt som opløst og betragtede hans ræddelige Fjæs som et Spejl, hvori jeg kunde læse, hvorledes jeg selv saa ud. Uafsladelig plagedes jeg af Forestillinger om vammelsøde Ting, f. Eks. Sirup, Lakris, lunkent Vand med Honning i, og var ikke i Stand til at slaa slige Tanker af Hovedet igen. I min hele Livsvirksomhed var der en fuldkommen Stilstand. Legemet kunde jeg ikke bekvemme mig til at flytte, og selv Tankerne bleve ved, uden Fremskriden, at tøve ved en eller anden væmmelig Forestilling. Et Glas Vand, følte jeg, vilde være mig tjenligt, men laa, formedelst den utrolige Flegma, der følger med en saadan Syge, hele Timer, inden jeg kunde overvinde mig selv saaledes, at jeg lukkede Munden op. Jeg lod med stort Besvær Øjnene løbe omkring efter min Dreng; men han som sin Principal fik ondt og maatte sig brække. Til sidst hørte jeg paa Dækket det Raab: »Land i Læ! Brænd Kanonen af!« Jeg troede, man raabte: »Vand i Læ!« og gjorde Nødskud formedelst Læk i Skibet. Men uagtet denne formentlige Livsfare, vi svævede i, kunde jeg dog ikke bringes ud af min flegmatiske Dvale eller føle en eneste alvorlig Tanke ved at skulle synke i Afgrunden. Det var mig i egentlig Forstand ligegyldigt, enten vi flød eller sank. Til Slutning kastede jeg en halv Pot Blod op og blev 34 derved saa mat, at det var mig højst velkomment, at de Lodser, som vi ved Skud havde kaldt ud til os, førte os ind i Homborgsund paa Kysterne af Kristiansands Stift. Da vi havde kastet Anker paa 24 Favne Vand, faldt jeg i en sød Søvn og vaagnede den næste Dag saa karsk og sund, at jeg maatte synge i højen Sky imod de norske Fjelde, der rejste sig lige for mine Ruder.

KAP

Den [7de] Marts [1820] opdagede vi i Horisontens Sky Taffelbjærgets uhyre Ryg og kom Landet saa nær, at vi ej alene kunde skelne den gigantiske Stenløve, der ligger ved dets Fod, men endogsaa med uvæbnet Øje skimte et af de hvide Landsteder. Vistnok vilde kun faa af Landjordens stadige Beboere havde været i Stand til med deres Lorgnetter at række saa fjærn en Genstand; men enhver Sømand bliver, ved idelig at øve sit Øje i en umaadelig Synskreds, til en halv Lynkeus. Hvo der levende vil forestille sig, med hvad Fryd et i mere end fire Maaneder fra menneskeligt Samkvem afsondret Selskab griber Udsigten til igen at tale med tobenede Dyr, han begriber, hvor nedslagne vi maatte blive, da heftige Modvinde tvang vore Navigatører til at vende Skibet for i rum Sø at søge en sikrere Tumbleplads. Saaledes gik det os flere Dage i Rad. Om Morgenen styrede vi med en Gnist af Haab mod vort forjættede Land; mod Natten fjærnede vi os igen derfra. Endelig blev Vinden os gunstig; med mild Luftning og i smult Vand styrede vi den [12te] Marts for

Alvor 35
til den forønskede Havn. Mangfoldige Skibe, som en lignende Skæbne havde flokket om os, sigtede til samme Maal, som vi. Under den hele Rejse havde vi tit talt om Muligheden af, at »Kronprinsessen«, et Kompagniskib, som Kapt. Ørgaard havde ført til Bengalen, kunde paa sin Hjemfart møde os paa Kap. Denne Drøm blev nu igen bragt paa Bane, og alle Kikkerter søgte blandt vore flydende Naboer utrætteligen om vor Landsmand. En og anden begyndte at opkaste det Spørgsmaal, om ej et tremastet Skib, der sejlede os nærmest, skulde være den omtalte Københavner. Formodningen blev ved Skibets Kendemærker mer og mer rimelig. Adskillige af vore Officerer havde tilforn gjort Rejser med Ørgaard og talte med varm Begejstring om deres behagelige Samliv med ham. Med Jubel saa man snart det røde Flag med sit hvide Kors flyve fra Bagstavnen. Dansk var altsaa Sejleren, men endnu vidste vi ej, om det var et Kompagniskib. Kapt. Ørgaards trofaste Venner pegede med Mundingen af Serøret ud over Rælingen og sporede smaaligt om »Kronprinsessen«s velkendte Mærker. Snart hørte man Raabet: »Skibet har Vægtergang. - Det har to Gallerier. - Gallionen er flad. - Hurra! vi ser i Flaget de to Løver, Vildmændene, og læse tydeligen: Dansk asiatisk Kompagni.« Dette behagelige Sammentræf godtgjorde os for en stor Del den Modgang, den dovne ætiopiske Luft havde forvoldt ved saa usædvanlig sendrægtigen at føre os igennem de to Passater. Imidlertid havde man da heller ej forsømt at holde flittigen Øje med Landet. Naar Luften er klar, skal man kunne se Taffelbjærget, som er 3400 Fod højt, næsten en Snes Mil ud paa Havet. Det taagede Vejr 36 forhindrede os fra at øjne det saa tidligt; men i fem à seks Mils Afstand mødte os en behagelig Lugt af Landets Vegetation. En Del af Officererne vendte tillige med mig Ansigtet mod Vinden for ret i lange Drag at indaande den friske Græsluft, medens vi meget ivrigt arbejdede paa at omvende nogle vantro, hvis Næser ikke vilde tro paa Landlugten. De troende gik i deres Proselytiver saa vidt, at de endogsaa paastod, de grant kunde skelne forskellige Blomsters Duft. Jeg selv var en af dem, der var vis paa at bemærke en aromatisk Nellikelugt. Deri fik Modpartiet rigtignok en slem Triumf over os, da Doktoren med Latter overbeviste os om, at Duften skrev sig fra hans Linned, som han havde besprængt med Nellikeolie. Heraf drog vi dog den Fordel, at vi kunde frakende deres grove Organer al Stemmeret, da de ej engang havde kunnet fornemme et Kryderi, der var en Alen fra dem. Saa meget er vist, at det blandt søfarende er almindeligen antaget, at Planternes Uddunstninger kunne med fralands Vind bemærkes i flere Miles Afstand. Ikke at tale om, at man i betydelig Frastand kan paa Lugten kende Skibe, der drage hjem fra Kryderøerne. Naturligvis maa ogsaa, Vegetationsduften gøre et uvant Indtryk paa Nerverne af Folk, der i flere Maaneder have faret over det øde, frugtløse Hav.

Det ene Fjæld steg nu op af Havet efter det andet, og vi saa snart fra øverst til nederst den nøgne Fjælddryg, som de søfarende paa Grund af dens Skikkelse have givet Navn af Løvebjærget. Virkelig kan man ogsaa ved Hjælp af en Smule Fantasi ligne Fjældet med en liggende Løve, der holder Vagt for Afrikas Paradis. Hovedet paa denne Naturstatue har 37 endogsaa den behørlige Man, som breder sig saare majestætisk over Løvekroppen.

Naar man sejler til Taffelbjærget, burde man lade binde for sine Øjne, indtil man var det saa nær, at dets Skikkelse stod hel udviklet for Synet. Jeg befandt, at jeg havde gjort ilde i at stirre uafledeligen paa det lige fra det første Øjeblik, jeg blev det var, da det endnu stod som halv begravet i Bølgerne. Blot den sidste halve Time viste jeg den Selvfornægtelse at holde mig indesluttet i mit Kammer og blev, da jeg atter steg paa Dækket, usigelig overrasket ved at se, hvor mægtigen Fjældet havde vokset i min Fraværelse.

En saa stor uorganisk Klump maa vel altid slaa en Tilskuer, men sikkert aldrig mer, end naar den er den eneste Genstand, man bliver var midt paa Havet. Den staar saa forunderlig stille og alvorlig i Kontrast til det ustadige, evig bevægede Vand, ligesom Poseidon, naar han løftede sit rolige Hoved over de støjende Bølger. Det er mig ubegribeligt, hvorledes Folk kunne stemmes til at digte ikariske Oder ved Synet af en himmelstigende Stenmasse. Hvorledes kan man synge, naar et saadant Dødsens Billede ligger med hundrede Tusinde Centners Vægt paa Hjærtet, - maa da ikke snarere Vejret standse og Tungen lammes? Men let kan jeg forklare mig, hvorledes langt, fortroligt Bekendtskab med Fjældenes Natur kan avle de sære Eventyr, som gribe en om Hjærtet med en stenkold Haand. Jeg kan begribe, hvorledes man i Fjældets Bug kan drømme sig en Konge, der fra Sekel til Sekel sidder med stive Øjne, mosbedækket Ansigt, halv forstenet,

med det røde Skæg vokset igennem sit Stenbord. Jeg kan begribe, 38 at de homeriske Nymfer i Forkyns Bugt ved Odysseus's Fædreneland sad i deres Grotter under Fjældstykket med Stenkrukker ved Siden og vævede paa den lange Væverstol af Sten Klæder med Havets Farve. En sand Forherligelse af en Fjældegn er i mine Tanker et stort, roligt fremskridende Eventyr, som med stærke kolde Fantasier genføder for os den Genius, der huser i Stennaturen. En saadan Digtning er et Fjæld i Kunstens Rige og slaar os med samme højtidelige Gysen som den gigantiske Natur.

Den lykkelige Dal, som vi stunde til, ligger saa tæt omhegnet af Løvebjærg, Taffelbjærg og Djævels bjærg, at Kapstaden ikke kan ses, førend man er inden for det førstnævnte Bjærg. Synet af Byen er ret egent i sit Slags. Hele Anlægget er fuldkommen matematisk. Gadernes Linier og Vinkler ere saa regelrette, som om de vare gjorte efter Euklides. Alle Bygninger ere hvide som Sne, og ethvert Hus danner ved sit flade østerlandske Tag en regelmæssig Kubus. Under den langsomme Indsejling i den stille Helligaften efter Solens Nedgang kom Serørene ret i Gang. Naar man har levet mer end fire Maaneder blandt lutter Sømand og ikke set Kvinder og Børn, begynder man at føle en stærk Tørst efter at bivaane Scener af det huslige Liv. Det store og stærke faar man nok af paa Rejsen over det umaadelige Hav; men det skønne og det milde bliver man saa fremmed for, at man let kunde blive saa kold og haard som en Viking i det gamle Thule. Vosses Luise henriver aldrig saa meget, som naar man har sejlet 1000 Mile. Derfor stod jeg paa Ruffet med en Kikkert i Haanden og fæstede den paa de Familieoptrin, 39 som skred forbi mig, ligesom Stykkerne i en Perspektivkasse. Først saa jeg da en Moder med en fem à seks Børn i deres Søndagsstads langs med Stranden at spasere hjem ad Byen til. Alle gik i Rad, og Hovederne dannede en skraa Linie fra Moderens til en lille Pogs, der efter Udseende nylig havde opnaaet den Lykke at gaa med Bukser. Døtrene spillede meget tilfredse med deres prangende Solskærme og søgte at gøre hinanden Moderens Underholdning stridig. Snart løb en, snart en anden ud af Rækken foran Moderen og gik baglængs med Ansigtet imod hende. Buksemanden gik bagefter, alvorlig som en gammel Mand, og roede sig frem med sine nøgne, runde Arme. Med eet standsede han ved nogle Muslingskaller, der vandt hans Bifald. Efter noget Overlæg besluttede han sig til den for ham højst vanskelige Operation at bukke sig til Jorden efter dem. Dette Vovestykke udførte han da ogsaa, dog ej uden at udsætte sig meget for Ligevægtens Fortabelse. Imidlertid vendte Moderen sig for at mønstre sin Flok og fandt, at man havde sejlet den mindste agterud. Straks blev en af hans Jomfru Søstre affærdiget med Fuldmagt til at hente ham. Hun greb ham da ved Armen, og han maatte, skønt ugærne, kaste sine smudsige Skaller, lade Hænderne vadske og, *gressu impari*, ved Søsterens Haand trave hen til Flokken. - Næste Optrin faldt mer i det romantiske. Paa en Altan i Stadens høje og sværtbyggede Batteri traadte nogle af Kaps skønne Døtre frem og tog igennem Kikkerter vores Skib i Øjesyn. En ung Officer vimsede meget tjenstfærdigen imellem dem og lod sin Skulder tjene til Anlæg ved Damernes Observationer, hvorpaa de meget forbindtligent nejedede 40 for ham. Slige Skuespil synes temmelig ubetydelige og hverdags; men de havde for mig en særdeles tiltrækkende Nyhed.

SUNDASTRÆDET

Den 6te Juni [1820] sejlede vi med god Vind forbi Javas Vesthuk og saa med Forundring de skønne Prospekter, som Landets fjærne Klipper frembød. Lysgrønne og mørkegrønne Skove bedækkede Fjældene, saa vidt vort Øje kunde række. Til Afveksling laa hist og her sorte Klipper i Havet, og over dem gik en høj Brænding. En af de foran Landet liggende Klipper havde ved et underligt Naturspil faaet Skabning af en stor Triumfbue. Oven paa den groede Træer, og igennem den saa man det skovbevoksede Højland i Baggrunden. Et andet kratbedækket Øland var ogsaa af Naturen gennemboret, men havde et længere Gennemsnit, saa at det snarere var at ligne ved en stor Buegang af Sten, der stod hvælvet over Havet. Dersom disse hængende Skove havde været dannede ved Kunst, da vilde Semiramis's hængende Haver i Sammenligning med dem have tabt deres Rang blandt den gamle Verdens Underværker. Men de vække dog mer Forundring nu, da man ved, at de skylde deres Dannelse til den vilde Natur. Fra Landet kom vegetabiliske Dunster os imøde, der var desto friskere, da det Dagen tilforn havde regnet stærkt. Den aromatiske Duft virkede paa vore Nerver, som om vi vandrede igennem Haver af lutter Jasminer. Jeg hørte ogsaa fortælle, at en vis Plante, der i Lugt har Lighed med Jasminen, skal vokse meget hyppig paa Java. Batavias Damer bruge den 41 til at pynte deres Hovedhaar. Da det lakkede mod Aften blev Luften mer og mer krydret. Men Landet forsvandt for vore Øjne. Luften og Havet var atter rundt om os, og Mørkets Dødsstille blev kun afbrudt ved den hule Dundren af Brændingen, der brød sig mod den fjærne Landbred.

Den næste Morgen vaagnede jeg ved Løsningen af en Kanon, hvorved man søgte at hidkalde nogle af de malajiske Kanoer, der fiskede rundt omkring os i Peberbayen, hvori vi nu efter Nattens Sejlad befandt os. Ingen af dem gjorde Mine til at ville besøge os. Derfor satte Kaptajnen en Jolle ud og lod i det nærmeste Fartøj afhente nogle Forfriskninger. Disse bestode i nogle elendige Fisk (Storaal), som stegte lode sig spise, men kogte havde en Smag, som om de alt een Gang havde været tyggede, eller, som Matroserne kaldte det,

som om de havde været i Folk før. For disse maadelige Fisk og nogle faa Frugter, som udgjorde Fiskernes egen Madkurv, forlangte de tre Pjastre. Men da vore Folk paa Skrømt stødte fra dem, raabte de dem til sig igen og solgte deres Provision for tre Rupier. Disse Folk, som gjorde saa meget af Metal, at de for Sølvpenge opgav deres Frokost, vare omtrent tolv i Tallet, der tilsammen vare dragne paa Fiskefangst. De for med et Fartøj, hvis Planker vare ligesom vores Kurve syede sammen med Grene. Rundt omkring satte de deres Net ud, efter at have befæstet dem til lange flydende Stænger, for at kunne finde dem paa ny. Ved Middagstid ankrede vi formedelst Modvind og brændte nok en Kanon af for at faa flere vilde Handelsmænd til vort Skib. Det varede heller ikke længe, førend de myldrede omkring os med deres 42 smaa Fartøjer. Disse vare alle de egentligen saakaldte Kanoer, nemlig en eneste udhulet Træstamme. Deres Sejl bestaa i Bastmaatter og deres Sejlstænger i Bambusrør. Fasthængende Ror have de ej; men en af Malajerne styrer med en Aare, der er flad for Enden ligesom en Skovl. Ellers ere deres Aarer enten i Almindelighed ligesom vores eller bredere over det flade Stykke, som skærer Vandskorpen (cfr. Homers Odysse). Til Sæder bruge de Bambusrør, som lægges paa tværs nede i Kanoen. Dette Lag af Rør, som slutte tæt til hinanden, danner ogsaa en Art Dæk, hvorunder adskillige af deres Handelsvarer gemmes. Deres Varer bestod i Kokos, Pisang, Lusier, Mangostan etc., Spanskrør, Koraller, Abekatte, Doriner (en stinkende Frugt med Pigge paa), Høns i Bur og en Hane tøjret ovenpaa, Ænder og smaa Modeller af Landets Fartøjer, der vare i Størrelse som de Skibe, der tjene europæiske Børn til Legetøj. De spottede sikkert indbyrdes lige saa meget over, at Europæerne af Liebhaberi afkøbe dem disse sidste Artikler, som Europæeren ler af den vilde, der saa dyrt betaler Spejle og smaa Knive. Den mest alvorlige Malajer lo af Hjærtets Grund, naar han saa sig selv i et Spejl; men naar de fik en Kniv i Haanden, befingrede de den rundt omkring og stirrede paa den med samme graadige Øjekast som Vekselerjøden paa en Sølv mønt. De kunde ikke overtale sig til at slippe den igen, men vedblev at byde højere og højere, indtil Kniven var dem afstaaet. Gamle Klæder vare dem særdeles velkomne. En Kjole forlangte de med det Udraab: Sekretær! Lommetørklæder vare de ogsaa særdeles graadige paa. Naar de saa en hvid Flig stikke frem, kom de springende med deres Frugter 43 og raabte: Handkerchief, Handkerchief! De gik gjerne paa Bagkøb i deres Handel. Jeg havde købt nogle Stokke for en Kjole; men den vilde kom igen og vilde have, at Handelen skulde gaa ind. Ogsaa til en Matros kom en Malajer igen med sin Betaling, sigende: *Trada mau* (d. e. jeg vil ikke have det); hvorpaa Matrosen svarede: Lik min Maas! og Malajeren maatte gaa bort igen med uforrettet Sag. I enhver Kano sad kun een eller to Mænd, hvis Hud omtrent havde samme Farve som vores Rødsten. De vare ranke og velskabte, men deres af Betelfrugten bedærvede Tænder vanhældede dem i høj Grad. Mange af dem vare ogsaa beladte med Hudsygdomme, De fleste af dem havde ingen anden Bedækning end et kort Skørt af europæisk Tøj og et broget Tørklæde om Hovedet. Enkelte bar dog desforuden en Skjorte eller Trøje. Naar de kom om Bord til os, bukkede de sig og førte Haanden til Hovedklædet, ligesom vore Soldater tage til deres Sjako. De nærmeste tog de da i Haanden og sagde: Schalam! Schalam! (hebraisk). Enhver, der var noget velklædt, kaldte de Kaptajn. Deres Sprog var meget velklingende, men noget blandet med Engelsk og Hollandsk, fordi de have optaget fremmede Navne paa de Ting, de havde lært at kende af Europæerne. De forstod ogsaa at sige ja og nej paa Engelsk, og naar de vilde anbefale en Frugt, pegede de paa den og sagde: gut, bongs. Vi havde blandt os et Par, der forstod deres Sprog og bleve brugte som Tolke; for Resten hjalp man sig med Pantomimer, som de med Lethed begreb. En af Mandskabet, Bødkeren, bød dem en Ragekniv for en Hane; men da han ikke kunde gøre dem begribeligt, hvad han forlangte, hjalp jeg ham 44 ved at raabe: Kokkeliky, kokkeliky! Herover blev Malajeren saa fornøjet, at han med Latter gentog: Kokkeliky, kokkeliky! og bød mig et Stykke Betel. Deres Betel er et grovt Blad af besk Smag, som er sammenfoldet i flere Læg. Inden i det ligger, foruden lidt Tobak, ogsaa en Slags Tyggemad af Frugt. Jeg bød en Malaj en Kop Kaffe, men han viste den med Modbydelighed fra sig. For at vise ham, at det ej var Gift, smagte jeg selv nogle Draaber deraf; men nu stødte han Drikken med langt større Afsky fra sig. »Thi,« sagde han til Tolken, »Kaptajnen har rørt ved det med sine Læber, hvormed han har spist Svinekød.« De vare i den Henseende saa skrupuløse, at de ej engang vilde nyde deres kære Brændevin af et Glas, som en Kristen nys havde drukket af.

Dagen før vi sejlede ind forbi Javas Vesthuk, havde det regnet saa stærkt, at Vandet ikke saa hurtigt kunde strømme ud af Spygatterne, som det kom ned fra Himlen. Matroserne lagde sig da piat ned i Vandet og gnubbede sig imod Dækket for at nyde den sjældne Lykke at faa Bukser og Trøje vadsket i andet end Saltvand.

Medens vi laa her, drev forbi vores Skib tre Skildpadder, der hang sammen, en oven paa Ryggen af den anden. En Jolle blev hejset i Vandet, og Dyrene kunde i den ubekvemme Stilling hverken undfly i Fælleskab eller skilles ad saa hurtig, at jo en af dem blev taget af Matroserne. De to parredes formodentlig med hinanden; men Tredjemand syntes i saa Tilfælde at afgive en overflødig Person. Kaptajnen fremkom med den Gisning, at den tredie af Jalousi klyngede sig oven paa den foretrukne Rival.

45

Den 8de Juni lettede vi igen Anker og sejlede med gunstig Vind til Anjer. Paa Vejen roede en Del Prajere efter os og gjorde deres Kanoer fast til vort Skib; men de kom i saa stor Mængde, at vi maatte jage dem bort med det Raab: Pike! Pike! (Pak jer!), for at de ej skulde standse Skibet i dets Fart. Javas Bjerge langs med Kysten gav os en skøn Udsigt, da de lysegrønne Lunde, beskinne af Solen, endnu mere fremhævedes ved de mørke Skove, hvoraf de vare omgivne. Naar man maler Landskaber, betegner man, som bevidst, sædvanligvis Forgrunden ved nogle store Blade eller Urter. Paa Billeder af indiske Landbredder ses gjerne i

Forgrunden store Kokospalmer. Dette hidrører ikke, som i de europæiske Malerier, fra nogen Maner i Kunsten, men er en Kopi af Naturen selv. Foran Javas sorte Bjærgskove, ved Anjer, løber langs med Stranden en lysere Garnering af Kokospalmer. Anjer bestaar af fem à seks lave, teglhængte Huse, som fra Søen se ud som et dansk Kalkbrænderi. Ved højre Side ser man Boliger for de indfødte, ved venstre et højt Marmorminde for en engelsk Ambassadør. Lige for i Sundastrædet ser man to enlige Bjærgstaa midt i Havet, bedækkede med Skov. De synes at ligne to kæmpestore Portstolper til at betegne Skibenes Vej. Under den ene aabner sig en vid Grotte. I det fjærne skimter man fra Anjer nogle mørkeblaa Bjærgstaa paa Sumatra, som tabe sig i hvide Skyer. Da vi laa paa Reden, blev Skibet flittig besøgt af Wilde, som bragte foruden de sædvanlige Artikler, adskillige brogede Fugle. Blandt disse udmærkede jeg mig en, paa Størrelse med en Skade. Den var sort med blaaligt Skær, lidt hvidspættet paa Vingerne, med rødgyldne 46 Kødflapper som en Halskrave, rødgyldne Ben og rødgyldt Næb med lysgul Spids. Hovedet var bedækket med en i Midten adskilt sort Fløjlschud.

Den næste Dag kom en Hr. Rose om Bord fra Anjers Fort. Denne Mand havde været Postholder paa Anjer, men formedelst sin Sundhed søgt om Forflyttelse. Alt længe før vor Ankomst her havde jeg hørt tale om en lang, smalbenet, udmarvet Skikkelse, som plejede fra Anjer af, under Navn af Postholder, at bestige de europæiske Skibe. Denne Postmester er ej nogen bestemt Person, som hedder enten Poul eller Per, men en staaende Maske, der bestandig spilles af en ny Person med de samme Dødens Attributer. Naar man kommer til Anjer igen efter nogle Aars Forløb, ser man ikke den samme, hører man ikke det samme Navn; men man ser en lignende Dødens Kandidat rave halvdød og halvsøvnig, med Øjne saa dunkle som en bedugget Vinduesrude, langsom i Tale og Tanker, paa et Par frygtelig smalle Ben. Bevis paa, hvor følesløs en saadan ret batavianiseret Krabat bliver for alle Livets Forhold og menneskelige Anliggender, er Roses Samtale med Hr. Beusche. Denne gamle Mand, der i seks Aar ej havde set en kær Søn, der var rejst til Batavia, og nu med Længsel saa den Stund i Møde, da han igen skulde omfavne sit Barn, spurgte Postholderen, om han havde hørt, hvorledes hans Søn levede. Han svarede ganske koldt: »Saa vidt jeg husker, er han død; dog skal jeg ikke sige det for vist.« Moderen styrtede i største Fortvivlelse op af sin Stol og løb med vilde Skrig fra et Sted til et andet, og vi havde Nød med at bringe hende til nogen Rolighed ved gentagne Gange at erindre hende om, at denne ulykkelige 47 Tidende dog endnu var uvis. Sønnen Beusche og jeg fulgte med Postmesteren i Land for at høre Bekræftelse eller Benægtelse paa Rygtet. Landingen er, endogsaa med en liden Baad, yderst vanskelig formedelst den stærke Brænding, ledsaget af Ebbe og Flod. Da vi naaede Brændingen, var Vandet lavt, og to Malajer maatte springe i Bølgerne, som snart naaede dem til Halsen, snart til Knæene, for at bære os i Land. De bandt ikke deres korte Skørt op. Enhver af os maatte lægge venstre Laar paa Skulderen af en Malaj, højre Laar paa Skulderen af en anden, og fatte dem med Armene om deres Hoveder, men bleve desuagtet dyngvaade. Byen Anjer, som det sørgelige Ærinde, hvori vi kom, berøvede mig Tid og Lejlighed til at betragte i Mag, bestaar af lutter malajiske Hytter, som ere tæt forbundne med hinanden. Stræderne mellem disse Boliger ere meget smalle. Husene ere byggede af Bambus, tækkede med Kokospalmens Blade og ligge i Skyggen af Kokostræer og Pisanger. Indbyggernes Antal er 1000. Byen har et Torv, ved hvilket jeg saa kinesiske Kjøbmænd havde opslaaet Kramboder. Fortet var omgivet af Grave og Volde, paa hvilke der laa tre Kanoner, skønt der egentlig efter Bestemmelsen skulde ligge femten. Vaaningshusene vare her store, luftige Haller, ligesom vore Kirker, og under Vinduerne løb en græsk Halle, baaret af Søjler. Besætningen var kun 40 Mand, bestaaende af Amboinesere, Malajere og Europæere. Kommandanten forsikrede os, at Amboinesere vare ham ligesaa brugelige som Europæere; ogsaa gik de fuldkomment klædte som Europas Militære. Malajerne havde bare 48 Ben, hvilket kontrasterede underligt mod deres Uniform og Geværer med Bajonetter.

Rose søgte med os i Batavias Aviser om Bekendtgørelsen af Hr. Beusches Død. Endelig fandt han det og raabte sjæleglad til den afdødes Broder: »Funtus! her har jeg det. Jo, Deres Broder er ganske rigtig død for to Maaneder siden.« Den efterlevende blegnede, og det batavianske Udyr blev ved: »Nu, ser De engang, hvilken herlig Hukommelse jeg har? Jeg sagde netop, at det var to Maaneder siden. Hejda, Hr. Løjtnant! nu skal De høre, hvor jeg har en fortræffelig Hukommelse! Hr. Beusche skal være mit Vidne.« Siden viste han os, at hans Tænder var løse i Munden og Kroppen fuld af Knuder, hvilket var foraarsaget ved overflødig Brug af Mercurius. Han sad med Benene paa en Skammel, hvori der var Huller, og nedenunder blev sat et Fyrfad for at varme hans Fødder. Vi bleve inviterede til Kommandanten og vare glade ved at kunne forlade denne levende Genganger. Jeg forlod ham med Medlidenhed over hans visne Krop og Harmen over hans visne Hjærte. Kommandanten saa frisk og sund ud og viste ved sit Eksempel, at god Konstitution og ordentlig Levned dog trods Javas Pestluft: thi han havde tilbragt otte Aar paa Øen. Efter en gæstfri Pebersvendebeværtning og venskabelig Samtale med ham og andre Officerer i Kasernen gik vi ud for at bese Monumentet, der næppe stod saa langt fra Kasernen, som Frederiksberg Have ligger fra Vesterbro. En Officer erklærede, at han ikke vilde gøre Rejsen med os, uden vi vilde ride (bataviansk Ladhed og Mathed). Vi gik forbi en Hytte, hvori de Wilde holdt et 49 Gilde og dansede efter Lyden af Træklokker af Bambusrør og Trommer. Børnene holdt meget af Kommandanten. Naar han truede med Fingeren ad de smaa Rollinger, kom de og bukkede, og Forældrene lo. En Moder laa med en Abekat af Størrelse som en Rotte bundet til sin Stortaa, og en rund Glut med Sølvringe om Armene laa og reves med denne lodne Legekammerat. Sølv og Guld var de nøgne Wilde tit prydede med. Fruentimmerne flygtede altid med Skrig, naar de saa Europæerne komme, enten det var af et Slags vildt Koketteri, eller fordi Matroserne, encouragerede ved *Venus diu intermissa*, plagede dem med alt for paatrængende Kærtegn. Paa et Træ stod et Bræt med en Indskrift,

hvori blev fortalt, at en engelsk Matros døde sydvest for dette Træ, slap sit Anker og gik til Himmels. Vi drak Te hos nogle Toldembedsmænd, hvis luftige Hus stod paa Pæle midt i Kokosskoven blandt de Vilde for at undgaa Slanger og Kryb. Kommandanten sendte os om Bord efter at have taget det Løfte af os, at vi næste Dag igen vilde besøge ham og nærmere bese de Vildes Indretninger. Nu var Vandet saa højt, at Baaden kunde flyde ud af Revieret.

Den næste Dag blev der intet af med at bese de Vildes Lejlighed. Inden det blev lyst, hørte jeg Folkene gaa til Spillet og vinde Ankeret op. Vi sejlede uden Besøg af Kanoer den hele Dag og kastede mod Aften Anker mellem Menneskeæderen og Cæsar.

Den Ilte sejlede vi frem mellem de skønne Øer i Strædet. Det var ligesom et uhyre Tæppe med brogede Billeder, der blev rullet op for vore Øjne, idet stedse nye Grupper af grønne Skove steg 50 frem af Havets Skød. De forreste, der laa nær for vore Øjne, vare lyse og beskinne af Solen; de bageste kulsorte. Vi ankrede om Eftermiddagen ved Onrust, da vi fik en stor Pæl at se, som advarede os for Grunde. Om Aftenen roede Styrmand Lassen omkring i en Jolle for at lodde. Jeg gik med for ret at bese Ejlænderne. Det var en dejlig, kølig Aften, og ikke en Vind bevægede Havets Flade. Vi hørte hist og her fra de smaa Skove Fuglene fløjte. Vi nærmede os til Onrust, og en forvirret Fugleskare flygtede ud over Havet fra deres Hjemstavn at Angst for slige uvante Gjæster. Saa vel Onrust som den hosliggende større Ø var tæt begroet med Skov og Krat. Hist og her ved Strandbredden saa man Pæle, som løftede en halv forbrændt Spids op af Havet. Det var Levninger af Skibsbroen, som Englænderne havde afbrændt. I Krattet laa Ruiner af store Bygninger, Pakhuse, Krudttaarne, som Englænderne havde ødelagt. De havde ogsaa rent, til deres egen og andre søfarendes Skade, ødelagt den gode Dokke, som her tilforn var. Ruinerne saa hel poetiske ud, de halvfortærede Tage var allerede begroede med Smaakrat. Kort sagt, det hele vilde have været synderlig romantisk, naar man ej havde vidst, at det var Rester af et Pakhus. Da vi satte vor Fod paa Onrust, fløj der en skrigende Papegøje op fra de nærmeste Træer. Disse Fugle vare det eneste Liv, vi saa paa denne forladte Ø. Hist og her laa nedfaldne Mure af de tre Bastioner, som Hollænderne tilforn havde her. Det tætfflettede Krat tillod os ej at gaa synderligt fremad, og det vilde formodentlig ikke have været raadeligt, da Slanger sikkert havde slaaet Bo op paa dette menneskeøde Sted. Her 51 er det, Batavias Død, Fatter Jas eller Kaptajn Jas, har sin Bolig. Det skal have været en Søkaptajn, som havde indgaaet en Pagt med Fanden. Den onde Aand havde givet ham et Skib, hvormed han i 24 Timer kunde sejle fra Amsterdam til Batavia, men havde paa sin Side betinget sig, at han i Fortrøstning til hans Førelse aldrig maatte lade Loddet kaste ud. Dette Skib havde Master af Jærn og Sejl af Kobber og gik den nærmeste Vej lige saa let over Land som Vand. Fatter Jas gik med en Slup i Land paa Onrust for at hyre Folk og forbød sin Overstyrmand at lodde. Satan gøgledede dog saa mange Skær frem for Styrmandens Øjne, at han blev fristet til i sin Beængstelse at kaste Blyet ud for at maale Grunden. Fatter Jas fik netop Tid til at opløfte sin Stok og true; men i samme Øjeblik forsvandt Skib og Mandskab. Mange havde fortalt mig, at de i deres Ungdom mindes at have set et Træbillede med trekantet Hat og Stok i Haanden paa Øen. Denne Fatter Jas er Aarsag i den store Dødelighed paa Batavia; thi de, som dø af den batavianske Feber, have ladet sig hyre til at fare med hans Skib.

MANILA

Den 16 Juli [1820] i Dagbrækningen kunde vi fra Dækket se de filippinske Højlande ganske nær ved os. Da vi nærmede os til Ejlandet Corregidor, kom en Chaluppe til vort Skib. Under et malet Lærredstelt laa bag i Fartøjet Kommandanten i den lille By paa ovennævnte Ejland. Han var fast afklædt, men klædte sig mere og mere paa, alt eftersom 52

han nærmede sig til os. Det var en ældgammel Mand med en lurvet blaa Uniform paa, Ankerknapper og et Par skidne Nankins Bukser. Da han var kommen om Bord, gjorde han os gennem en engelsk Tolk de sædvanlige Spørgsmaal angaaende vor Rejserute. Han spurgte os, om vi vidste nyt fra Europa. Vi fortalte ham, at vi i Batavias Tidender havde læst, at der i deres Moderland var Uroligheder. Dette lod han sig sige en to à tre Gange for at indprente det ret i sin Hukommelse, og endelig, da han mistvivlede om at kunne memorere det, fik han det skrevet med Blyant paa en Strimmel Papir. Det afficerede ham ellers ikke stort; han skulde telegrafere det til andre Pladser. Corregidorejlandet var det skønneste Land, vi endnu havde set; thi det var ikke som de vidtberømte Kyster i Sundastrædet rent begroet med Skov, men havdestoregrønne Sletterpaa Bjærgene og græsrigge Dale imellem Fjældene. Udenfor laa i Havet sorte takkede Stenknolde. Ved denne Kyst saa vi et Naturspil, lig det ved Sundastrædet omtalte, en Klippe med et grønt Tag, hvorunder gik en Vej. I samme Klippe giken mørk Grotteind udenat aabne Passage. Hist og her saa vi smaa Byer; men een Bolig laa især saa skønt, at en Mand, der vilde slaa sig rent fra Verden, aldrig kunne finde skønnere Eremitbolig. Midt inde i Landet gik nemlig en Vig, som beskyllede en stor Dal. Denne Dal, med stejle Fjælde paa begge Sider, aabnede en Udsigt mellem Bjærgene tværs igennem Landet til de fjerne Bjærg paa Landet bagved. Midt i Dalen laa en lille Banke, hvorpaa Huset stod under et Træ med en Flagstang ved

Siden. Vi sejledefort og ankrede ved Cavite, Manilas 53 Havn. Vi salutede med ni Skud og fik dem efter en god Times Betækning betalte lige for lige. En tyk Mand kom da ud til os. Han knappede sine Benklæder under sit malede Lærredstelt, inden han besteg vort Skib. Personen var lovlig tyk, bar sort Bombasins Kjole, røde Opslag og et sort Flor som et Ridderbaand over Brystet. Lurvet var Ekvipagen; spansk stolt saa Karlen ud. Han kvæstionerede os og kaldte sig Anden Guvernør paa Stedet. I øvrigt spurgte han ikke en Gang om sin Titel, men lod sig nøje med Bevidstheden derom og om sin Maves Tykkelse. Jeg forundrede mig over, at en Herre, der førte saa stor Titel, vilde nedlade sig til en Posekigers Lignelse.

Den 17de Juli [kom to Toldbetjente om Bord hos os]. Den ene Toldbetjent, der saa ud som en mæsket Munk, kunde tale en Smule Latin; men det var derefter. Jeg spurgte, om han var født i Europa; men han svarede: *Non; nata est ego in Manilla. - Dolet venter propter frigide. - Todum librum medicinum est latine.* Vi raabte efter Sædvane Hurra, da Kaptajnen gik i Land. Et Postbud, der havde bragt et Brev paa Skibet, troede formodentlig, det var dansk Skik, at sige Farvel saaledes, og lod sine Rorknægte raabe tre Gange Hurra, da han gik fra Borde, hvilken Hilsen Matroserne med megen Latter besvarede med lignende Udraab. En af de vilde Koner, der solgte Frugter om Bord, blev saa rørt over min Drengs friske Udseende, at hun forærede ham en Mangosfrugt og klappede ham. Mig vilde hun derimod snyde ved Veksels af en Pjaster, og da en af hendes Chevalierer gjorde mig opmærksom derpaa, slog hun ham i Ansigtet.

54

Den næste Morgen tidlig gik vi til Cavite. Det var en ussel, sort Stad, hvis forfaldne Bygninger hist og her saa ud som Rester fra en Ildebrand. Ingen Gade var saa sirlig som vores Ulkegade. De fleste vare smalle, urenlige og stinkende. Somme Steder laa døde Dyr, andre Steder fandtes Grønninger midt i Staden. Ikke eet offentligt Sted gaves, hvor jeg kunde faa Brændevin til vore Folk, der havde roet mig i Land. Jeg tog et af de mest gentile Huse for et Herberg, gik derind, lagde min Hat fra mig og lod, som jeg var hjemme. Husejeren, som kunde tale lidt Fransk, kom da hen og oplyste mig om min Vildfarelse, men var tillige saa høflig at tilbyde mig at tjene mig i alt, hvad hans Hus formaaede. Brændevin formaaede hans eget Hus ikke; men han skikkede en Karl med mig, som skulde vise mig en Slags Spiritusgrosserer, Jeronimo. Jeronimo var ikke oppe. Efter lang Venten saa vi ham tyk og fortrædelig at rokke imod os. Jeg fik en Flaske spansk Brændevin til Trøst for Matrosernes fastende Maver. Han stod i den Formening, at det var blot en Mundsmag, der skulde drage en stor Handel efter sig. Derfor spurgte han, hvor meget vi vilde have. Vi takkede ham og sagde, vi havde ikke videre at befale. I hele Byen var ej en Gentleman at se. Lutter usle Rønner mødte os, hvoraf lurvede Skikkelser krøb frem. Dersom der ikke var en stor Mængde af de driftige Kinesere i Staden, vilde Indbyggerne visselig omkomme af Skidenfærdighed. Vores Biersmat førte os ind i sin Stadsstue, der lignede omtrent et Hønsehus og heller ikke ved nogen Væg var separeret fra Hønsegården, hvori jeg saa en Høne spadsere paa eet Ben; det andet var sat af tæt ved 55 Kroppen. Jeg tog en Karl for at vise os Kirkerne; thi den lille By saa næsten ud som bare Kirker. I nogen Afstand kunde man intet se bag den sorte, røgede Ringmur uden de fire store Kirker. De vare alle brede og rummelige, men havde smaa Taarne. Alle Altrene var lueforyldte og prydede dels med Billeder af den bibelske Historie, dels var Æmnet taget af Legenderne. Malerier hang der ogsaa paa Væggene, som forestillede Skærsild, Helvede og Helgenhistorier. Djævlens Fjæs vare ret frygtelige; Satan med lange Kløer slog en lige i Rumpen; en tog ved sin Fod og stødte Kulbøtter ned i Svovlpølen; nogle Typer vare laante af det nærliggende Havs Uhyrer, Krokodillerne. Jeg beklagede meget, at jeg ingen havde, der kunde udtyde mig de til Grund for disse Fantasier liggende Fabler.

Især beklagede jeg ikke at vide Sujettet for et skønt Billede, paa hvilke nogle særdeles dejlige Jomfruer med Kurve i Hænderne knælede for en syg Munks Seng. Det favreste af alt havde vi nær glemt at se, men det havde vores Karl til Lykke bemærket. Da jeg vilde gaa ud, trak han mig tilbage i Kirken og pegede til Hvælvingen over Koret. Nikkende med Hovedet i Triumf blev han vores Overraskelse var. Thi vanskeligt kan noget saaledes glimre i Øjnene ved første Blik. Med de mest blændende friske Farver stod der i Ungdommens Fylde, malet paa Loftet selv, en rankvoksen Jomfru, *mater amata, intemerata*. Hun stod i Himmelen paa klare hvide Skyer, og Jordkloden gik forbi hendes Fodsaaler. En ildsprudende Løve forfulgte den. Hun havde en rosenfarvet Kjortel paa, men oven paa den en vid blaa Kaabe, baldyret med Blomster. Denne 56 Kaabe spreder hun vidt ud med begge Armene, og Engle løfte de yderste Flige for at udbrede den endnu mere. Af den udspændte blaa Kaabe dannes en Himmel, hvorunder de troende tæt klyngede til hinanden søge Tilflugt. De sad med Hænderne fulde af Roser, Lilier, Krucifikser og Monstranser. Omkring i Luften fløj smaa Englebørn Arm i Arm, med Roser under Armene, som de tabte ned paa Jorden; og paa den hvide Sky underneden stod med store Bogstaver skrevet: *credo*. Hovedfiguren selv stod med Hovedet lidt bøjet til Siden, og de lange brune Haar rullede til begge Sider ned over Kaaben. Hendes Miner bar det reneste Udtryk af den skønne Resignation, den fuldkomne Opofrelse for andre, som dog endnu paa Jorden mangan Jomfrus Ansigt lover, og mangan Moders Liv har holdt. Skade, at et saa yndigt Billede paa Himlens Kærlighed til den faldne Jord blot er grundet paa et fantastisk Blændværk. Man fristes i visse Øjeblikke til at misunde den ene saliggørende Kirke saa skøn en Indbildning. Dersom den historiske Tro paa Himlens Dronning var mer end en Drøm, da kunde den første Ungdomskærlighed, der enten aabenbarede sig i synlig Skikkelse og svandt igen, eller levede og døde blot i de Fantasier, som Hjærtets Trang nødvendig avlede, saa let gaa over til den evige Kærlighed, hvorom den var en Varselsrøst.

Paa alle Kirkegulve laa bedende Kvinder, men ikke een Mandsperson. De fleste var temmelig til Aars og havde deres smaa halvnøgne Børn med sig, som løb omkring i de bedendes Kæde og overlod sig til ganske

utvungne og lydelige Ytringer af deres Sorg og Glæde. Snart lo de og snart græd de, alt 57 eftersom Hovedet stod paa dem. De bodfærdige Kvinder lod sig ved ingen Lyd forstyrre, men bevægede deres Læber uafsladelig ligesom Samuels Moder. Dog vare mange af dem just ikke saa henrykte. En gammel Moder, hvem formodentlig hendes Skriftefader havde givet et alt for stort Pensum, ytrede paa mange Maader sin Utaalmodighed. Hun gabede (uden at derfor Læberne ophørte at gaa), hun vred sig, og talte hvert Øjeblik de Perler paa Rosenkransen, som endnu stod til Rest. Dog laa en Synderinde paa sine Knæ i en Krog, som syntes meget sønderknust; thi hun sukkede og gav sig ganske højt og lydelig. De bønfoldende havde et stort Stykke brunt Tøj over Hovedet og saa dermed ud omtrent som vore Landsbypiger, naar de i Regnvejdr drage Skørterne over Hovedet. Jeg gik hen til Skriftestolen, hvor just en Synderinde nedlagde sine aandelige Sorger i en Paters Skød. Samtalen var til min Forundring saa lydelig, at enhver der færdig forstod Sproget, maatte kunne høre, hvad der afhandlede. Registret var meget langt, thi i den halve Time, jeg var i Kirken, vedvarede bestandig dette ene Skriftemaal.

Vi hørte en Messe, hvor den højtidelige Melodi gjorde stor Virkning paa os, naar Koret lod sin Stemme høre, ledsaget af een Bas og een Fløjte; men naar de tre Patres tog til Genmæle, var det vederstyggeligt at høre. Det var dog umuligt at blive henrykt ved den virkelig højhellige Musik, naar man saa paa de tre Munke, thi de lignede mere Marekatte end Guds ypperste Skabninger. Deres Klædedragt var yderst prægtig. Den rigt broderede hvide Talar var ombundet med et Guldbelte, og derover hang en 58 aabenstaaende sort Kaabe med hvide Kanter og et hvidt Kors paa Ryggen. Foran stod et Krucifiks i Glansen af 50 Lys, og nedenunder paa de forskellige Stokværk af Pyramiden alle Dødens Attributer.

Vores Karl teede sig meget andægtigen i Kirken; men aldrig saa snart havde vi forladt den femte og sidste, førend han spurgte os, om han skulde bringe os en Pige, en meget god En («a very good one». *Good* skulde da formodentlig her ikke være enstydigt med *dydig*). Dette var det eneste, han kunde sige paa Engelsk, saa det formodentlig maatte være ham meget vigtige og indbringende Ord.

Vi gik ud af Porten til den tæt ved Cavite liggende Ø, som ved en gennem Bugten opført Dæmning er forbundet dermed. Paa Vejen mødte vi Damer, som røg paa store Ceruter af Tykkelse som et godt Kesteskaff og af tre Kvarters Længde. De tog sig en liden Morgenpromenade med denne vældige Tobakstrompet for Munden og talte os til paa alfare Veje som en, der møder en Duskammerat paa et Ølhus. Da vi ikke forstod dem, slog de en Latter op og gik. Vi saa en Moder spule en lille spedalsk Unge. Vi saa sorte Svin, der slæbte Maven paa Gulvet og vare hel unaturlig svejryggede. De samme vare lang- og spidssnudedede og havde en Dusk paa Enden af Halen. Alleryderst i den Landsby eller Forsamling af Bambushuse, vi gik igennem paa Øen, saa vi og hørte vi en Landsbyskole (den meldte sig paa een Gang for vore Øren og Øjne), hvor Børn af Manilas Aboriginer bleve underviste af en Munk. Der vare omtrent et halvt Hundrede, og de raabte alle i Munden paa hinanden: ba, be, bi, bo, bu - 59 o - re - gi - na - coe - li - o - sanc - tis - si - ma - o - pi - is - si - ma. De havde kun to Slags Bøger, en. Fibel og en Ave Maria. Den sidste bestod af baade spanske og latinske Bønner. Da jeg saa, at disse smaa Peblinge læste saa færdig Latin, spurgte jeg Skolemesteren, om han forstod dette Sprog; men han betydede mig, at han blot kendte Bogstaverne, men ej forstod at oversætte det. Som Følge heraf lærte han rimeligvis heller ikke Børnene at forstaa det. Han saa ellers meget godmodig ud og behandlede Børnene, der brugte Bjælker for Bænke, med megen Mildhed. De vare da heller ikke bange for i hans Overværelse at bombardere hinanden med Bøger og Penne. Huset havde i gamle Dage været tækket med Kokosblade; men Taget var næsten rent borte. Der var god Lysning gennem ingen Vægge og lidet Tag; dog var Taget den eneste Bedækning over deres Hus, thi det manglede rent Loft. Som en Følge heraf maa nok Skolen hæve sig selv i Regnvejdr. Paa Gaderne gik smaa, nøgne Børn paa to à tre Aar, som allerede var kronragede og prædestinerede til en eller anden Munkeorden. De bar allerede Navn af *patres*. Jeg saa en saadan uskyldig lille Pater splitternøgen at sætte sig ned paa Gaden for at følge Naturens Krav. Da vi atter gik ind af Cavites Port, sad der en Kærling med en Kurv fuld af Sæbekugler, Tættekamme og Helgenbilleder. Jeg købte to Billeder af hende, og hun skammede sig ikke ved at ville forfordle mig vekslende en Mønt; men da jeg gik, gjorde en hosstaaende Spaniol mig opmærksom paa, at jeg havde glemt et forsølvet Baand, som hørte til. Hun paastod, jeg skulde betale det oven i Købet, hvorover der mellem hende og hendes Landsmænd opstod en 60 varm Trætte. For at gøre Ende herpaa, kastede jeg Baandet efter hende og gik. Men hun fik nu ogsaa et Anstød af Ædelmodighed og lod en Dreng indhente mig igen med et Baand til mine Helgene. Vi gik om Bord med en af de Indfødtes Kanoer, som var tækket med Bambus. Ogsaa her vare Støtterne, der bar Taget, prydede med hellige Billeder.

En ung Munk af St. Petri Orden var om Bord hos os. Han bar en liden Tonsur og gik med sort Silkekjole, en hvid broderet Rand om Halsen og sorte Silkestrømper. Han krøb i Skjul for en Officer. Han svarede paa mit Spørgsmaal, om han forstod Latin, da han endelig og endelig forstod det: *Aha! multo, multo, Signor! latine loquere possum. - Butellia vinum in mustram. -* Han kendte ikke Græsk fra Hebraisk, og da vi ikke kunde enes om Latinen, sagde han: *Ego secundum grammaticam pronuncio.*